

# Otrok po spolni zlorabi ni več enak

■ **Neža Miklič**, univ. dipl. soc. del., univ. dipl. sociologinja; dolgoletna kriminalistka, ki se je aktivno ukvarjala s preiskovanjem najrazličnejših oblik zlorab in nasilja v družini. Je avtorica preventivnega projekta *Policist Beno, kaj pa zdaj?*. Sedaj je predavateljica kriminalistike na *Višji policijski šoli na Policijski akademiji*.

*V prejšnji številki revije Vzgoja smo pisali o tem, kakšne priložnosti izkoriščajo storilci spolnih zlorab preko spleta, da privabijo otroke. Pisali smo tudi o mladih storilcih takih kaznivih dejanj. Tokrat se posvečamo dejstvu, da je otrok pri spolnih zlorabah razumljen le kot sredstvo za doseg (največkrat) materialnih ciljev.*

## Zloraba nima meja

Tuje okolje je soočeno še z drugimi tipi storilcev, ki jih do sedaj nismo omenjali. Za trenutek se dotaknimo sadističnega storilca. Do otroka bo grob, tako psihično, fizično kot spolno. Otrok je za storilca zgolj sredstvo. Ne predstavlja človeškega bitja, zanj je otrok stvar, ki se je je treba kasneje čim prej znebiti. Ugrabitev in zloraba sta običajna v nizu dogodkov, ki se največkrat končajo s smrtjo otroka. Otroka, ki je odvržen kot navadna smet. Otrok je bil pred smrtjo mučen, storilcu pa bo okolje omogočilo, da čim prej 'ponikne'. To je okolje revščine in socialnega dna, okolje brez evidenc in slabe institucionalne obravnave. Institucionalna obravnava je namreč tista, ki evidentira rojstvo otroka, zdravstvena služba, ki bo želela otroka videti in ga spremljati med odraščanjem, šolsko okolje, ki zakonsko zavezuje obvezno brezplačno šolanje, ter socialna služba in končno okolica, državljanji, ki se odzovejo.

## Otrok nikoli ni več tak kot prej

To je hkrati lahko tudi okolje, v katerem kot sosterilci sodelujejo celo starši ali skrbniki otrok, ki otroka 'žrtvujejo'. Razlogi so najrazličnejši, največkrat pa gre za razloge materialne narave. Pogosto gre za zelo revno okolje, kjer starši nimajo osnovnih sredstev za preživetje. Dodatno se zadolžujejo, ko se jim 'ponudijo' možnosti drugačne oblike odpisa dolga. Gre torej že za obliko t. i. organizirane kriminalitete. V lokalnem okolju poiščejo 'primerno družino in otroka', saj 'naročnika' že imajo. Tako nekajkrat na leto k njim iz tujine in 'bogate' dežele pride človek, ki je naj-

večkrat precej starejši. Z njim mora otrok preživeti nekaj dni, lahko tudi tednov. Starši pripovedujejo, da otrok nikoli več ni takšen, kot je bil pred tem. O tistih dnevih ali tednih ne govori, saj družina sedaj bolje živi, imajo nov televizor ali hladilnik, kar se zdi dovolj – do naslednjic, ko pride človek ponovno ali ko si ta isti človek zaželi drugega otroka iz te družine. Prvi je morda zanj že 'prestar' in 'uporabljen'. Storilci iz 'bogatega dela sveta' se zdijo povsem običajni ljudje; doma, v svoji okolici ne izstopajo. Zavedajo se, kaj počno, zelo dobro vedo, da bi bili v svoji državi strogo kaznovani in do konca življenja ožigosani. Ironično se zdi, da ožigosani postane-



Foto: Peter Prebil

*Storilci se vse bolj poslužujejo spleta kot pripomočka za zlorabo otroka na daljavo. Za primerno denarno vsoto se storilec dogovori, da mu na drugi strani sveta priskrbijo 'otroka pravih mer in po njegovem okusu'.*

nejo otroci – žrtve. Vaščani namreč vedo, drugi otroci vedo, vsi govorijo za njihovim hrbtom, a se z njimi ne družijo, od takšne družine se v nadaljevanju vsi distancirajo. Zlorabam otroka tako ni konca in kraja. Na drugi strani storilec občuti zadovoljstvo. Z minimalnimi finančnimi vložki in brez kazni že fantazira o naslednjem dopustu.

## Tehnologija omogoča več

Sodobni trendi tehnologije omogočajo še več. Tak storilec ni nujno neaktiven do prihodnjega dopusta. Splet mu omogoča, da je ves čas v stiku z družino, z otrokom. Človeška domišljija nima meja, zaradi česar (če le hoče, saj sredstva ima) si lahko 'zaželi nekaj novega'. Storilci se vse bolj poslužujejo spleta kot pripomočka za zlorabo otroka na daljavo. Za primerno denarno vsoto se storilec dogovori, da mu na drugi strani sveta priskrbijo 'otroka pravih mer in po njegovem okusu'. Potem sledi neposredna komunikacija v živo. Storilec ni več sam, na drugi strani Zemlje z njim sodeluje še en storilec. Ta po njegovih navodilih neposredno, 'v živo' zlorablja otroka, ki si ga je storilec izbral. »Naredi to,« mu govori, »naj otrok naredi sedaj to, zdaj pa to ...« Zloraba otroka je mednarodni posel. Organizirani kriminalni

Foto: Matej Hozjan



zgolj trgovina z orožjem, drogo, prostitucijo odraslih, je tudi zlorabljanje otrok. Zlorabljanje otrok kriminalnim združbam prinaša izjemno visoka finančna sredstva.

### Otrok kot sredstvo zaslužka

Zdi se šokantno, a zloraba otroka lahko prinaša finančna sredstva tudi staršem ali njihovim skrbnikom, ne nujno revnim, takšnim, ki so se znašli v stiki in brezupno iščejo izhod. Znani so primeri staršev iz tujine, ki so zelo zavestno, naklepno in načrtno zlorabljali svoje otroke, da bi pridobili finančna sredstva. Osnovni namen torej ni bila seksualna zadovoljitev, osnovni namen je bil tržni: kako čim prej in kar najhitreje do stalnih in visokih finančnih prilivov – tu, doma, za 'varnimi zidovi', kjer imamo otroka. Otrok je za njih zgolj tržno blago. Sredstvo pridobitve. So grabežljivi in pohlepni. Po mojem mnenju so ena izmed najhujših vrst storilcev spolnih zlorab otrok. Popolnoma brez empatije povzročajo grozote, ki so preprosto nedoumljive.

Se vam zdi, da splet obvladujete, da ga poznate? Splet, ki ga poznamo, je tisti del ledene gore, ki štrli iz morja. Storilci splet vse bolj uporabljajo za medsebojno komunikacijo. Uporabljajo t. i. *dark net*. Tisti del spleta, ki se skriva pod morsko gladino ledene gore. Tisti, ki je običajnim uporabnikom skrit in nedostopen. Splet, kjer veljajo posebna pravila, vstopne kode z namenom dodatne zaščite. Splet, kjer med seboj komunicirajo storilci zlorab otrok. V tem okolju se dobro počutijo. So med sebi enakimi in zloraba zanje ni več nekaj spornega, groznega, problematičnega, nasprotno – to je nekaj, kar počno oni, 'izbranci, ki si upajo', vsi, ki so v posebnih krogih. Previdni so, ne razkrijejo se kar tako, saj nikoli ne vedo. Zaščitijo

se še dodatno in v svoj krog previdno sprejemajo novince. Tisti z že 'preverjenim članstvom' med seboj trgujejo. S čim le? S posnetki zlorab otrok. Sporoči, kaj imaš, sporočim, kaj imam jaz. Ti meni, jaz tebi. Posnetek, ki ga še nihče nima. Posnetek, ki je povsem nov. Posnetki zlorab otrok so v njihovem svetu trofeje.

### Tudi v Sloveniji

V slovenskem zaporu svojo kazen služita storilca, ki sta v posnetkih zlorab otrok videla tržno nišo. Sprva sta se ukvarjala s prodajo pornografskih DVD-jev. Ugotovila sta namreč, da so določeni predeli Slovenije slabše pokriti z internetno povezavo. Z osebnim avtomobilom sta se premikala po različnih delih brezplačnega dostopa do interneta in s spleta kopirala pornografske posnetke. DVD-je sta nato pošiljala končnim naslovnikom. Posel sta dobro vpeljala. Ko so se pojavile stranke, ki so na posnetkih želele otroke, sta jim tovrstne posnetke tudi priskrbeli. Posel je tekkel, in ko so preiskovalci vstopili v njuno najemniško stanovanje, so vedeli, da sta 'prava'. Prostori so bili prepolni tehnične opreme. Popis in zaseg materiala je trajal cel dan. Po seznamih naslovnikov so preiskovalci hitro vedeli, kje so DVD-ji, ki jih iščejo. Če so imeli 'običajni' ceno 5 evrov, so imeli tisti, na katerih so bili zlorabljeni otroci, ceno 25 evrov.

Po policijskem pridržanju sta bila storilca privedena pred sodnika. Ta ju je izpustil na prostost, saj je menil, da dejanja ne bosta ponovila in zatorej družbi ne bosta nevarna. Redno sta hodila na sodišče in se branila 's prostosti', preiskovalci pa so čez čas ponovno potrkali na vrata njenega stanovanja. Stanovanje je bilo polno opreme. S poslom sta seveda nadaljevala. Drugič ju sodišče ni

več izpustilo na prostost. Kaznovana sta bila z zaporno kaznijo. Nista bila tipična storilca. Nobenega od otrok nista sama fizično spolno zlorabila. Tržno nišo pravih storilcev sta prepoznala in jo izkoristila. Sicer trajno brezposelna in prejemnika socialne pomoči sta v nekaj mesecih 'zaslužila' 90.000 evrov. Če nista neposredno fizično zlorabila otrok, sta jih 'zlorabila' s tem, da sta posnetek njihove zlorabe ponudila kupcu. Vedno znova, saj kupcev ni manjkalo.

### Storilci: moški in ženske

Poglobimo se v spol teh storilcev. Sta zakonca, brez otrok. Sostorilka je bila ženska. S tem podatkom razbijamo stereotip, vezan na spol storilcev. Storilci niso zgolj moški, storilke so tudi ženske. Le nekaj vrstic nazaj smo opisovali primer staršev, ki so zlorabljali svoje otroke in posnetke nato preprodajali. V vlogi storilcev sta nastopala oče in mati otrok. Oče je otroke fizično spolno zlorabljal, mama je bila 'organizator'. Mama je skrbela za to, da so bile finance 'transparentne'.

V tujem okolju je znanih že več primerov žensk, storilk spolne zlorabe otroka. Največkrat gre za mame otrok. Poznamo primer ženske, ki je imela več sinov. Vse je spolno zlorabila. Enega za drugim. Hčerk ni imela.

### Lahko prepoznamo in preprečimo

Decembar je čas za pogled nazaj v leto in vpogled vase. V letu 2017 smo odprli zahtevno temo, ki jo bomo nadaljevali v letu 2018. Čeprav mi je težko pisati in vam verjetno še težje brati, so napisane vrstice naša realnost. Pišem jih zato, da bi kakšno zlorabo prepoznali in kakšno preprečili. V letu 2018 bomo nadaljevali tudi zato, ker je vredno in pomembno. Šteje otrok in mi odrasli, ki se svoje odraslosti zavedamo.

Preiskovalci se s tovrstnimi primeri težko soočamo/soočajo. In vendar, tudi zaradi vse grozote, ki jo dnevno srečujemo, toliko bolj cenimo malenkosti, ki delajo svet lep. Sama sem neizmerno hvaležna, da sem blagoslovljena s tem, da sem mama. Pri svojem delu sem spoznala še nekaj – da so lahko moji otroci hvaležni tudi zame, saj sem za njih vedno le mama, ki se po svojih najboljših močeh trudi za njihovo zaščito (in zaščito drugih).

Srečno in pogumno v leto 2018! ◀